

Axplock från fem sekler av svenska läkarböcker

GAMMALT VETANDE
Gamla medicinska klassiker från Hagströmerbibliotekets gömmor får nytt liv i en ny bok.
Foto: Hagströmerbiblioteket

L agom till Svenska Läkaresällskapets 200-årsjubileum 2008 kom boken »Ars medica svecana« ut, en volym som presenterar ett urval av sällsynta svenska medicinklassiker utgivna under fem sekler i Sverige och utomlands. Jubileumspublikationen är sammanställd av Ove Hagelin, expert på gamla medicinska böcker, hedersdoktor vid Karolinska institutet och kontrakterad konsult med ansvar för Hagströmerbibliotekets samlingar. I bibliotekets säkra och klimatanpassade lokaler på Karolinska institutet finns, inklusive de svenska rariteterna, över 30 000 äldre och rara medicinska böcker, huvudsakligen tryckta före 1860. De allra äldsta volymerna i samlingen är några inkunabler tryckta på 1400-talet.

Ur dessa samlingar har Ove Hagelin sedan 1989 presenterat fem rikt illustrerade och kommenterade kataloger av »Rare and important medical books«. I dessa fokuserade han huvudsakligen på utländska medicinhistoriska klassiker, som till exempel William Harveys revolutionerande »De motu cordis« från 1628.

I »Ars medica svecana« har Ove Hagelin valt att presentera ett urval svenska medicinska rariteter och klassiker. I axplocket ingår » inte bara de rent ve-

tenskapliga avhandlingarna, författade på latin för de lärde, utan även ett urval ur den rika floran av huskurer och rådgivare för den som inte hade tillgång till doktor eller apotek«, framhöll Ove Hagelin när han nyligen presenterade sin bok under en träff på Svenska Läkaresällskapet i Stockholm.

Den äldsta medicinska boken som presenteras i »Ars medica svecana« är Laurentius Petris »Then svenska kyrkeordningen« från 1571. I den boken finns bland annat Sveriges första sjukhusstadga i 29 punkter, vilket ger en levande bild av vardagssjukvården under Vasatiden.

Bland övriga svenska klassiker i boken kan nämnas Urban Hiärnes sällsynta doktorsavhandling från 1670 som behandlar förstoppning i mjölksaftkärlet i kvinnans bröst. En annan klassisk publikation är »Den svenska Wälöfwade Jordgumman«, utgiven 1697 på egen bekostnad av barnförlossningskonstens grundläggare i Sverige, Johan von Hoorn. Den välmenande doktorn hoppades att hans bok skulle »med tiden af en hoop fyllkiöringar (de goda ey för när talt) förändra våra jordgummor till hederlige och wälöfwade qwinnor, som weta at umgå med folk«.

Gabor Hont

